

Beleidsplan sociale veiligheid

OBS deTwamester

Inleiding

Medewerkers van de Twamêster vinden het van groot belang dat kinderen zich thuis voelen op school. We streven naar een prettige ontspannen, open sfeer en een kindvriendelijke onderwijsomgeving, waar kinderen ervaren dat er voor iedereen belangstelling en aandacht is. Een dergelijke sfeer, ook wel pedagogisch klimaat genoemd, vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsresultaten en een positieve ontwikkeling bij kinderen. Belangrijk kenmerk binnen dit pedagogisch klimaat is een kindvriendelijke onderwijsomgeving, waarbij een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij kinderen een grondslag vormt.

Doel

Het doel van het veiligheidsbeleidsplan is om negatieve invloeden op preventieve wijze te minimaliseren. Deze doelstelling wordt bereikt door de veiligheid van alle bij de school betrokkenen zo goed mogelijk te bevorderen en zo mogelijk alle vormen van AG & SI binnen de school en/ of schooltijd te voorkomen. Daar waar zich incidenten voordoen worden adequate maatregelen getroffen om verdere escalatie te beperken of te voorkomen.

Dit veiligheidsbeleidsplan zal betrekking hebben op alle werknemers, leerlingen en ouders/ verzorgers en is voornamelijk gericht op:

- Preventie van AG&SI
- Het optreden bij AG&SI
- Het afhandelen van incidenten m.b.t. AG&SI

Uitgangspunten

Voor het opstellen van dit veiligheidsplan zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Onze visie, schooldoelstellingen en Vreedzame schoolprincipes;
- Voldoen aan wet- en regelgeving (Arbowet artikel 1, lid e en f: artikel 4 lid 2 en de Wet op het Primair Onderwijs, artikel 4a en 5a).

Onze belangrijkste waarden zijn:

- Respect
- Veiligheid
- Verbinding
- Verantwoordelijkheid
- Vertrouwen
- Openheid

Visie op kind

Alle kinderen zijn uniek, gelijkwaardig, maar niet gelijk.

Kinderen ontwikkelen zich verschillend. Om aan deze verschillen tegemoet te komen is het belangrijk een breed 21^e eeuws aanbod voor hoofd, hart en handen aan te bieden. Wij begeleiden kinderen bij het leren en het omgaan met andere kinderen, volwassenen en hun omgeving. Daarbij hanteren wij een duidelijke structuur, vaste regels en afspraken en een pedagogisch klimaat gebaseerd op de basisbehoeften van een kind.

Schooldoelstellingen

Wat is onderwijs?

Onderwijs betekent richting geven. Waardevolle kennis, vaardigheden en houdingen op een systematische wijze overdragen en voorleven. De balans wordt bepaald door wat er wenselijk is voor iedere individuele leerling.

Wat zijn voor ons belangrijke doeldomeinen

Belangrijke doeldomeinen op basis van onze uitgangspunten zijn:

- **Kwalificatie:** belangrijke 21^e eeuwse kennis, vaardigheden en houdingen onderwijzen, waarmee ze zich kunnen kwalificeren in een sterk veranderende maatschappij (**kennis, vaardigheden en houding**).
- **Socialiseren:** voorbereiden op een leven als **lid van een groep, een gemeenschap**, en op een **democratische en pluriforme samenleving** en leren aanpassen aan de wisselende omstandigheden (**wij**).
- **Personificatie:** Ondersteunen bij de identiteits- en persoonlijke ontwikkeling die bijdraagt aan een unieke, zelfbewuste, zelfstandige maatschappelijk verantwoorde persoonlijkheid (**ik**).

2.3 Vreedzame schoolprincipes

- Kinderen krijgen een stem en oefenen in participatie

Gedrag van kinderen wordt positief beïnvloed door hen een stem te geven en te participeren (inspraak, medezeggenschap, eigenaarschap) in het 'echte' leven, om hen zo de gelegenheid te geven te oefenen met het nemen van verantwoordelijkheid.

- Conflictoplossing

De Vreedzame school besteedt veel aandacht aan conflictoplossing.

Het uitgangspunt is dat er nu eenmaal altijd conflicten (belangentegenstellingen of meningsverschillen) zullen zijn in een situatie waarin mensen of kinderen bij elkaar zijn. Het is zinvol om iedereen te leren hoe je zoveel mogelijk kunt voorkomen dat er conflicten ontstaan, en hoe je, als een conflict toch in ruzie is ontstaan, kan werken aan een constructieve oplossing.

- Leeftijdsgenoten

Onderzoek laat zien dat de invloed van leeftijdsgenoten op de persoonlijke vorming van kinderen groot is. In de Vreedzame School streven we er naar om kinderen ook sociale verantwoordelijkheden of taken op zich te laten nemen.

- Sociale en morele steun

De kern van De Vreedzame school is het creëren van een positief sociaal klimaat, van een cultuur waarin de sociale norm bepaald wordt door constructief omgaan met meningsverschillen en conflicten, actieve participatie, waar kinderen een stem hebben, zorgzaam en pro-sociaal gedrag.

- Sociale verbondenheid

Kinderen hebben behoefte aan sociale verbondenheid: een omgeving waarin zij zich welkom, gerespecteerd en niet gediscrimineerd voelen, waarin ze merken dat er positieve verwachtingen over hen bestaan en waarin ze ondervinden dat ze 'ertoe doen'. Kinderen hebben het nodig om nodig te zijn.

- Democratisch opvoeden

Een democratische opvoeding bereidt kinderen het beste voor op het leven in een democratische gemeenschap. Die opvoedingsstijl wordt eerder gekenmerkt door gezag dan door macht. Opvoeders stellen duidelijke grenzen, maar geven daarbij veel uitleg, bevorderen de ontwikkeling van eigen verantwoordelijkheid, zijn zuinig met gebruik van machtsmiddelen, en vertonen moreel voorbeeldgedrag. Kinderen zijn gesprekspartner, die een zekere mate van verantwoordelijkheid kunnen dragen. Door kinderen consequent uit te leggen wat de gevolgen van hun handelingen zijn voor anderen, door hen te helpen zich te verplaatsen in het perspectief van anderen, ontwikkelen zich geleidelijk aan mentale scripts die gedrag van binnenuit reguleren.

3. Preventief beleid

Preventief beleid houdt in dat er maatregelen worden genomen om AG & SI te voorkomen. Hiertoe worden de volgende activiteiten ondernomen:

- Bij het onderzoek en opstellen van concrete beleidsvoornemens wordt gebruik gemaakt van diverse instrumenten die in het onderwijs zijn ontwikkeld. Zo wordt het welzijn van de kinderen, ouders en verzorgers en werknemers onderzocht met de volgende middelen:
 1. Veiligheidsthermometer (2x per jaar groep 2 t/m 8);
 2. Leerlingenenquête ieder jaar;
 3. Ouderenquête om de twee jaar;
 4. Personeelsenquête om de 2 jaar;
 5. Werken met kwaliteitskaarten (kaarten pedagogisch- en schoolklimaat) ieder jaar;
 6. Leerlingvolgsysteem voor sociaal emotionele ontwikkeling: SCOL. Deze wordt 2x per jaar afgenomen voor alle leerlingen van groep 2 t/m 8;
 7. Er vindt een analyse van de geregistreerde incidenten plaats;
 8. Er is een gedragsprotocol/ sociale veiligheid opgesteld (zie bijlage 1);
 9. Personeel, leerlingen en ouders worden geïnformeerd over geldende gedragsregels, het beleidsplan, protocollen e.d.;
 10. Door de leraren worden gedragsregels met de leerlingen besproken;
 11. In het leerstofaanbod wordt op systematische wijze aandacht besteed aan het welbevinden van de leerlingen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de methode: De Vreedzame school;
 12. De school heeft een pestprotocol (zie bijlage 2).

4. Registratiebeleid

Om te kunnen sturen, evalueren en bijstellen zorgt de school voor een nauwkeurige registratie en administratie betreffende AG& SI. Hiervoor maakt de school gebruik van de volgende formulieren:

- ‘Oeps’ formulier vanaf groep 1 (bijlage 1)
- Formulieren incidentregistratie (bijlage 2)
- Ongevallen meldingsformulier arbeidsinspectie (zie bijlage 3)
- Mediatieformulieren bij conflicten (zie bijlage 4)

5. Curatief beleid

Om adequaat te kunnen handelen naar aanleiding van incidenten zijn de volgende draaiboeken en protocollen opgesteld:

- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is te vinden op www.Proloog.nl
- Gedragsprotocol en stappenplan van incident tot verwijdering (zie bijlage 1)
- Pestprotocol (zie bijlage 2)
- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is te vinden op www.Proloog.nl

Schorsing van personeel vindt plaats conform de geldende CAO PO.

6. Schoolafspraken over veiligheid

Elke school kent zijn eigen regels. Het gaat hierbij om afspraken waaraan leerlingen, ouders en medewerkers zich moeten houden, zodat we op een plezierige wijze met elkaar om kunnen gaan en incidenten en vervelende situaties kunnen worden voorkomen. De schoolafspraken zijn verdeeld in schoolregels, pleinafspraken en groepsregels. Groepsregels zijn hieronder niet beschreven, omdat die per klas kunnen verschillen, waarbij de schoolregels in acht worden genomen.

6.1 Schoolregels

- We gaan respectvol met elkaar om;
- We maken geen gebruik van onze macht;
- Discriminatie wegens godsdienst, huidskleur, geslacht of op welke grond dan ook is niet toegestaan;
- We vallen een ander niet fysiek en/ of psychisch lastig, bedreigen een ander niet;
- We vernielen en ontvreemden geen eigendommen van een ander;
- We dringen onze mening niet op aan een ander;
- We houden ons aan de omgangsvormen en zien er op toe dat deze normen door iedereen binnen de school worden nageleefd;
- We vinden oplossingen voor problemen waarbij alle partijen zich prettig voelen (win-win). Dit kan m.b.v. de mediatoren.

6.2 Pleinafspraken

Kinderen:

- Je houdt rekening met elkaar en helpt elkaar;
- Je blijft tijdens de pauzes op het schoolplein en in de Oase (achter de Oase en het amfitheater is niet toegestaan, dit terrein is van omwonenden).
- Duwen op de randen van het amfitheater en lopen over de bovenrand is niet toegestaan;
- Kinderen mogen onder schooltijd het plein niet verlaten zonder toestemming van de leerkracht of pleinwacht.

Leraren:

- Er is pleinwacht 's morgens van 8.20 – 8.30 uur (Alle leerkrachten van groep 3 t/m 8 zijn op het plein);
- Er is pleinwacht van 10.00 – 10.15 uur en van 12.00 – 12.15 uur (leerkrachten groep 3 t/m 8 en onderwijsassistenten)
- De pleinwacht bestaat uit minimaal 2 personen;
- De pleinwacht nemen klachten van kinderen serieus;
- De pleinwachters schakelen bij passende incidenten de mediators in;
- Indien nodig ondersteunen pleinwachters/ leraren elkaar;
- De leraren zorgen dat de kinderen ordelijk in rijen naar binnen gaan.

6.3 Toezicht

Alle personeelsleden zijn betrokken bij het toezicht op het gedrag van de kinderen gedurende de schooltijd. Bij misdragingen van het gedrag van de leerling kan elk personeelslid dit corrigeren. Indien nodig wordt het incident gerapporteerd bij de groepsleraar of bij de directie. Indien nodig worden ouders ingelicht.

6.4 Omgaan met moderne communicatiemiddelen

6.4.1. E-mail en internetgebruik

- Internet wordt gebruikt voor educatieve doeleinden;
- De leraar is bekend met de sites die leerlingen bezoeken op internet;
- Er worden geen sites bekeken die niet aan de fatsoensnormen voldoen;
- Regels en wetten met betrekking tot copyright worden in acht genomen;
- Leerlingen mogen met toestemming van de leraar 'vrij' op internet b.v. om iets over een onderwerp op te zoeken;
- Gebruik van social media is verboden binnen de school;
- Leraar en leerling zijn geen vrienden op social media;
- Het is niet toegestaan schade aan de school (ook imagoschade) en aan derden toe te brengen.

De software die in ontwikkeling is, verwijst meer en meer naar internetsites voor aanvullend, actueel of alternatief materiaal. Internetactiviteiten worden hiermee steeds meer onderdeel van de methodes en leergangen. De software bij de methodes kan in de toekomst door kinderen ook via internet benaderd worden. Daarom worden met de leerlingen een aantal gedragsafspraken gemaakt:

- Zonder toestemming van de leraar wordt geen persoonlijke informatie doorgegeven op internet: namen, adressen, telefoonnummers, e-mailadressen;
- Vertel het je juf/ meester meteen als je informatie tegenkomt waardoor je je niet prettig voelt of waarvan je weet dat het niet hoort;
- Spreek van te voren met je leraar af wat je op internet wilt gaan doen;
- Bij twijfel: altijd overleg met je juf/ meester.

Indien er tegen één of meerdere leerlingen sprake is van redelijke verdenking of vermoeden van een ongeoorloofde handeling in de zin van dit protocol, dan zal in eerste instantie de leraar de leerling(en) aanspreken. Indien de redelijke verdenking of het vermoeden wordt bevestigd, dan worden de ouders en de directie hiervan op de hoogte gesteld door de leraar. Bij herhaling van ongeoorloofde handeling in de zin van dit protocol gaat het stappenplan van het protocol bij onaanvaardbaar gedag (beleid Proloog toegepast en wordt de leerling voor onbepaalde tijd uitgesloten van het gebruik van internet. Ouders worden hierover geïnformeerd door de leraar, waarbij er met de ouders afspraken worden gemaakt over het vervolg. Mede naar aanleiding van deze afspraken bepaalt de leraar of er op welk moment de leerling(en) weer gebruik kunnen maken van het internetsysteem van de school.

6.4.2 Gebruik van mobiele telefoons

In deze tijd van mobiel bereikbaar zijn hebben ook veel (oudere) leerlingen een eigen telefoon. Deze mobiele telefoons zijn op onze school niet toegestaan. Bij hoge uitzonderingen wanneer dit vooraf aan de groepsleraar is gevraagd, kan van deze regel worden afgeweken. Via het nummer van de school is elk kind in geval van nood bereikbaar. Het nummer van de school is: 058-2552557.

Leraren:

- Niet bellen en appen etc. onder lestijd;
- Voortgang lessen mogen niet worden verstoord;
- Bereikbaar in noodsituaties;
- Voor de contacten met ouders gebruiken leraren alleen de schoolmail en het ouderportaal;
- Leraren onderhouden geen internetcontacten met leerlingen.

6.4.3 Website

OBS de Twamêster beschikt over een eigen website op het internet: www.detwamester.nl

De schoolleiding en de ICT-er zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de website. De informatie in het onderdeel 'groepen' wordt actueel gehouden en vernieuwd door de ICT-er. Ouders/ verzorgers die bezwaar hebben tegen het plaatsen van een foto van hun kind op de website, kunnen dit aangeven op het inschrijfformulier, het jaarlijkse contactgegevens formulier of schriftelijk melden.

6.4.4. Het ouderportaal DIGIduif

OBS de Twamêster gebruikt het ouderportaal 'DIGIduif' om de ouders op een vlotte en adequate wijze te informeren over de school en hun kind. DIGIduif is een beschermde omgeving en is alleen toegankelijk voor de ouders van de Twamêster.

6.5 Verkeers- en vervoersafspraken

- Wij promoten om lopend of op de fiets naar school te komen. Leerlingen die op de fiets komen, zetten deze in het fietsenrek;
- We fietsen niet op het schoolplein;

- Wanneer ouders hun kind met de auto brengen of halen wordt vriendelijk verzocht dit via de Stoppelaarsstrjitte te doen. Via de B.K. van der Bergstrjitte is te gevaarlijk voor ouders en kinderen op fietsen of lopend.
- Voor vervoer van leerlingen onder schooltijd hanteren wij de regels zoals gesteld door VVN. Dat betekent o.a. dat stoelverhogers worden gebruikt bij kinderen onder de 1.35 m. Gaat het om een kort ritje met meerdere kinderen dan mogen deze kinderen alleen op de achterbank worden vervoerd.. De kinderen moeten in de auto een gordel om, dus niet meer leerlingen vervoeren dan het aanwezige aantal gordels in de auto.

7.0 Klachtenregeling

Waar gewerkt wordt, worden weleens fouten gemaakt. Dat is op een school niet anders. Ouders zijn welkom bij de groepsleraar om dergelijke zaken te bespreken en samen naar een goede oplossing te zoeken. Ze kunnen ook hun vragen, problemen, klachten over het onderwijs , de aanpak van de kinderen en andere zaken voorleggen aan de directeur. Deze zal het probleem met alle betrokkenen bespreken en zoeken naar een oplossing. Indien een klacht niet op schoolniveau kan worden opgelost, kan de contactpersoon van de school (in de schoolgids staat vermeld welke leraar dit is), ouders informeren hoe om te gaan met een klacht en zo goed mogelijk doorverwijzen naar de juiste persoon of instantie. Een stap verder kan contact opgenomen worden met één van de onafhankelijke, door het bestuur benoemde, vertrouwenspersoon. De klachtencommissie adviseert het bevoegd gezag. De afhandeling van de klachten is vastgelegd in de klachtenregeling van Proloog. Deze is te vinden op www.proloog.nl

8.0 Overige zaken die bijdragen aan de veiligheid van leerlingen, ouders en personeelsleden.

8.1 Ontruimingsplan

In ieder gebouw, dus ook in het schoolgebouw van OBS de Twamêster kunnen zich situaties voordoen die het noodzakelijk maken dat leerlingen, ouders, personeel en overige aanwezigen het gebouw zo snel mogelijk moeten verlaten. Hierbij kan gedacht worden aan brand, wateroverlast, stormschade, bommelding, en in andere voorkomende gevallen. Hierdoor is naast de genomen preventie-maatregelen een ontruimingsplan nodig (bijlage 8). Door middel van instructie en minimaal één aangekondigde en één onaangekondigde oefening zal dit ontruimingsplan aan de praktijk worden getoetst en zo nodig worden bijgesteld.

- Het ontruimingsplan is bekend bij alle personeelsleden;
- In elke ruimte is een vluchtroute zichtbaar opgehangen (in een mapje bij de deur in iedere ruimte);
- Alle BHV-ers moeten het plan goed kennen

8.2 Bedrijfshulpverlening

In de school zijn BHV-ers. Zij geven aanwijzingen aan het personeel en kinderen bij calamiteiten, totdat de hulpdiensten zijn gearriveerd en de situatie is overgedragen. Aanwijzingen van de BHV-ers dienen door alle gebruikers van het gebouw opgevolgd te worden. De BHV-ers kunnen noodzakelijke eerste hulp verrichten bij ongevallen.

Zij controleren meerdere keren per jaar de verbanddozen. Ook komt er 1x per jaar een speciaal bedrijf via Stichting Proloog die de verbandtrommels controleert en aanvult. De BHV-ers hebben een BHV-diploma en worden regelmatig getraind. Op advies van de BHV-er kan de huisarts worden ingeschakeld.

8.3 Contacten met externe organisaties

In het belang van de veiligheid van de kinderen en ouders kan de school contact hebben met instanties die hulp kunnen bieden aan de leerlinge en/ bij de thuissituatie. Hierbij kan gedacht worden aan de GGD, Bureau Jeugd Zorg, Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK), schoolmaatschappelijk werk, schoolarts, GGZ, leerplichtambtenaar etc.

8.4 Verzekeringen

Proloog heeft een verzekering afgesloten voor leerlingen, onderwijspersoneel en medewerkers, waaronder ouders/ verzorgers, die in opdracht van de school activiteiten t.b.v. de school verrichten. Het gaat om een ongevallen, reis- en aansprakelijkheidsverzekering.

8.5 Toelating, interventies, schorsing en verwijdering

Als alle maatregelen op school volgens het stappenplan Protocol bij onaanvaardbaar en antisociaal gedrag (beleid Proloog) geen succes meer hebben dan komt het omstreden middel 'verwijdering van de leerling' aan de orde. De mogelijkheden om leerplichtige kinderen definitief van school te verwijderen is in de huidige regelgeving aan voorwaarden gebonden in de praktijk zeer beperkt. Zie hiervoor bijlage 7.

8.6 Arbeidsinspectie

De directie kan- afgezien van de wettelijk verplichtingen ter zake besluiten om de arbeidsinspectie in te schakelen. Melding bij de Arbeidsinspectie dient in ieder geval plaats te vinden indien er sprake is van een ernstig ongeval (definitie ernstig ongeval: indien iemand lichamelijk of geestelijk schade aan de gezondheid heeft opgelopen die binnen 24 uur na het ongeval leidt tot opname in een ziekenhuis ter observatie of behandeling, dan wel naar een redelijk oordeel blijvend zal zijn; Artikel 9.1 Arb.wet).

8.7 Onderwijsinspectie

Klachten over seksueel misbruik, seksuele intimidatie, ernstig fysiek of geestelijk geweld worden gemeld bij de vertrouwensinspecteurs. Het centrale meldpunt is: 0900-1113111

Bijlage 1 Gedragsprotocol

Waarom een gedragsprotocol?

OBS De Twamêster is een Vreedzame School en staat voor een veilige leer- en leefomgeving voor alle partijen met een doorgaande lijn door de hele school, waar de afspraken voor iedereen duidelijk zijn. Daarom is er op onze school een gedragsprotocol. Het protocol bepaalt hoe wij met elkaar omgaan op school

Hoe zien wij de mens in de (democratische) samenleving?

- Ieder mens is uniek in aanleg, karakter, interesses;
- Ieder mens is gelijkwaardig maar niet gelijk;
- Ieder mens gaat op een respectvolle wijze om met de medemens en de omgeving;
- Ieder mens leert iedere dag;
- Ieder mens heeft anderen nodig om zich te kunnen ontwikkelen;
- Ieder mens heeft veiligheid en vertrouwen nodig om zich te ontwikkelen;
- Onze samenleving is multicultureel en kent sociale verschillen;
- Onze samenleving verandert voortdurend.

Welke waarden zijn belangrijk voor ons schoolklimaat?

- Respectvol
- Veiligheid
- Vertrouwen
- Verantwoordelijkheid
- Verbondenheid
- Openheid

Wat zijn voor ons belangrijke doeldomeinen?

Logo visie (Voorbeeld Jolande)

Biesta (...)

Wij willen op basis van onze waarden:

- Leerlingen belangrijke 21^e eeuwse kennis, vaardigheden en houdingen onderwijzen waarmee ze zich kunnen kwalificeren in een sterk veranderende maatschappij (**kennis, vaardigheden en houding = kwalificatie**).
- Leerlingen voorbereiden op een leven als een lid van een gemeenschap, en op een democratische wijze samenleven in een pluriforme samenleving (**wij= is socialisatie**).
- Leerlingen ondersteunen bij de identiteitsontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling die bijdraagt aan zelfbewuste, maatschappelijk verantwoorde persoonlijkheden (**ik=personificatie**).

De balans tussen deze drie doeldomeinen is wisselend en afhankelijk van wat (inhoud) en hoe (effectief en efficiënt) ook wenselijkheid is voor een leerling.

Sociale veiligheid

Om de sociale veiligheid op school te bevorderen heeft de school gekozen voor het programma van Vreedzame School. Er is juist voor dit programma gekozen omdat het programma:

- Preventieve maatregelen biedt om het gevoel van onveiligheid te voorkomen;
- Inzicht geeft in het veiligheidsgevoel van kinderen en leraren middels analyse-instrumenten.

Doelstellingen van de Vreedzame School zijn:

- Verandering van de schoolcultuur in de richting van een democratische gemeenschap;
- Vergroting van de sociale competentie, met name vaardigheden in conflictoplossingen bij leerlingen, personeel en ouders;
- Vergroting van de verantwoordelijkheid van kinderen;
- Minder conflicten en minder ordeverstoringen;
- Verbetering van het groepsklimaat; betere relaties binnen de groep.

De analyse mogelijkheden die het programma van de Vreedzame School heeft, bieden de mogelijkheid te checken of bovengenoemde doelen al dan niet behaald zijn (zie bijlage 5).

Onaanvaardbaar en antisociaal gedrag

Onder onaanvaardbaar gedrag verstaan wij over het algemeen alle gedrag dat niet in overeenstemming is met onze missie en visie.

Een ruzie, een misverstand, een kleine misrekening, een vergissing, een plagerijtje, ze komen op elke school, dus ook op de Twamêster voor. In veel van dergelijke gevallen kunnen kinderen zelfstandig tot een oplossing komen. In andere gevallen is de assistentie van de mediators of de leraar gewenst, dan wel nodig. Met een gesprek met de mediators en een uiteindelijke win-winoplossing worden in de regel de meeste problemen opgelost. Het kan echter voorkomen dat een probleem hardnekkiger is ernstiger is. Dan is meer gerichte aandacht noodzakelijk. Het is daarom gewenst, dat het voor alle partijen inzichtelijk is wat onder onaanvaardbaar en antisociaal gedrag wordt verstaan en welke stappen worden genomen om tot gedragsverbetering te komen. Dit wordt beschreven in het protocol onaanvaardbaar en antisociaal gedrag van Stichting Proloog. Pesten valt ook onder onaanvaardbaar antisociaal gedrag. Hiervoor hanteren wij het pestprotocol (zie bijlage 2).

Protocol bij onaanvaardbaar en antisociaal gedrag

Onder onaanvaardbaar gedrag verstaan wij over het algemeen gedrag dat niet in overeenstemming is met de visie/missie van onze school.

Concreet zien wij het volgende gedrag als onaanvaardbaar of antisociaal:

- Fysiek geweld
- Brutaal gedrag
- Niet houden aan de regels
- Niet luisteren naar de leraar
- Moedwillig vernielen of stelen van spullen
- Pesten/ uitschelden
- Weigeren

- Wangedrag tijdens de pauze
- Wangedrag tijdens bijvoorbeeld vieringen en excursies
- Het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein onder schooltijd
- Incidenten buiten schooltijd

Alle partijen hebben een verantwoordelijkheid voor het bevorderen en handhaven van een goede sfeer op de school. Daarom wordt van de partijen verwacht zich aan de volgende regels te houden:

- Een ieder heeft het recht en de plicht onaanvaardbaar en antisociaal gedrag te melden bij de leraar de IB-er of de directeur.
- Alle leraren zijn verplicht tot het serieus nemen van klachten en het nemen van stappen (zie het 7 stappenplan: 'Oeps, dit ging mis'), die tot een oplossing kunnen leiden.
- Ouders en kinderen verplichten zich tot het geven van eerlijke informatie, het overleg met de leraren / de directeur / de IB-er en het ondersteunen van de aanpak van de school (beschreven in het 7-stappenplan) bij het oplossen van problemen.
- Een ieder dient te waken over de grenzen van zijn bevoegdheden: het is niet toegestaan dat ouders of derden op school komen om eigenhandig problemen op te lossen.

Het gedragsprotocol zal om de twee jaar worden geëvalueerd en bijgesteld.

Stappenplan bij onaanvaardbaar en antisociaal gedrag stichting Proloog
toelating, interventies, schorsing en verwijdering

Per niveau wordt globaal aangegeven wat er aan de hand is en welke stappen de betrokkenen ondernemen om te komen tot een oplossing. Het doel van dit stappenplan is om leerkrachten en ouders inzicht te geven in wat er van elkaar wordt verwacht om samen een mogelijke negatieve spiraal zo vroeg mogelijk om te buigen in gedrag, passend bij de visie en missie van de school.

Gedrag	Protocol onaanvaardbaar/antisociaal gedrag Proloog	Wie betrokken op school	Maatregel	Hoe worden ouders betrokken?
Onaanvaardbaar gedrag	Niveau 1: Waarschuwing en gesprek met leerkracht. Bij fysiek geweld uitsluiting. Nagesprek.	Leerling en leerkracht		Geïnformeerd indien nodig, Leerkracht bepaalt.
Herhaling onaanvaardbaar gedrag	Niveau 2: Waarschuwing en gesprek met leerkracht. Bij fysiek geweld uitsluiting. Nagesprek na invullen Oepsformulier .	Leerling en Leerkracht Notitie DOT-COM	1^e Oeps-formulier	Geïnformeerd.
De incidenten krijgen een structureel karakter	Niveau 3: Waarschuwing en gesprek met leerling. Bij fysiek geweld uitsluiting. Nagesprek na invullen Oepsformulier . Leerling wordt besproken met intern begeleider. Er wordt een handelingsplan opgesteld.	Leerling Leerkracht Intern begeleider Notitie DOT-COM Dossier.	2^e Oeps-formulier Leerlingbespreking met IB Handelingsplan gedrag 6 weken uitgevoerd.	Gesprek met ouders. Ouders ondertekenen 2 ^e Oepsformulier. Handelingsplan wordt besproken. Verslag oudergesprek met handtekening ouders. Het verslag komt in het dossier.
	3.1 Tussentijds: Evaluatie en bijstelling handelingsplan. Bespreken met leerling en ouders.	Leerling Leerkracht Intern begeleider Notitie DOT-COM		Gesprek ouders, ondertekenen de bijstelling.
Onvoldoende verbetering, gedrag verslechtert.	Niveau 4: Waarschuwing en gesprek met leerling over maatregelen straffen en belonen. Bij fysiek geweld uitsluiting. Nagesprek Oepsformulier . Inzet contactboek: Hierin worden de aantekeningen gemaakt en gaat ook mee naar huis. Het contactboek wordt 6 weken ingezet. De gegevens worden besproken tijdens de leerlingenbesprekingen. Time-out: Indien nodig (erg storend gedrag en keuze Time-out is effectief) gaat de leerling een dag in de kamer van de directeur werken. Kind moet altijd op school plaatsvinden.	Leerling Leerkracht Intern begeleider Notitie DOT-COM Dossier	3^e Oeps formulier Contactboek wordt 6 weken ingezet.	Gesprek ouders, leerkracht en IB-er. Ondertekening 3 ^e Oeps. Afspraken over contactboek. Ouders houden dit thuis bij. Afspraken over straffen en belonen. Ouders worden op de hoogte gebracht van de Time-out. Er wordt verslag gemaakt van het oudergesprek. Ouders ondertekenen het verslag. Het verslag gaat in het dossier.
4.1	Evaluatie proces met contactboek Met leerling en ouders.	Leerkracht en intern begeleider. DOT-COM Dossier		Ouders worden uitgenodigd. Het evaluatieverslag wordt door de ouders ondertekend. Het verslag gaat in het dossier.
5. Er is geen vooruitgang geboekt.	Vaststellen of het probleem wordt veroorzaakt door school-, thuis-, kind kenmerken of een combinatie hiervan. Mogelijk twee routes: Route 1: Klein Zorgteam bijeen roepen	Leerling Leerkracht Intern begeleider DOT-COM Dossier Klein Zorgteam		Ouders worden uitgenodigd. Routes worden besproken en afspraken vastgelegd. Er wordt verslag gemaakt van het gesprek. Ouders ondertekenen het verslag.

	(schoolmaatschappelijk werk, de schoolarts, het wijk (dorpenteam) en jeugdzorg. Route 2: De leerling wordt ingebracht in het Zorg Advies Team van Proloog. Vervolgafspraken, mogelijk psychologisch of gedragsonderzoek en begeleidingsafspraken.	Zorg Advies Team Onderzoek		
6. Voortdurend storend gedrag. Veiligheid is in het geding. Andere leerlingen halen doelen nauwelijks of niet door dit gedag.	Niveau 6: De directeur kan op basis van de genomen stappen de leerling schorsen na overleg met de beleidsmedewerker van Proloog. De schorsing betreft in principe één dag en mag max. 5 dagen duren. De school houdt zorgplicht. De ondertekening is door de algemeen directeur gemandateerd aan de schoolleider. Schorsing langer dan een dag wordt door het bestuur gemeld bij de inspectie. De leerling mag met reden voor maximaal 1 week worden geschorst.	Directeur Beleidsmedewerker Proloog Algemeen directeur		Ouders worden gehoord voordat de schorsing wordt uitgevoerd. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk bevestigd naar de ouders.
7. herhaling van niveau 6	Niveau 7: De directeur kan namens het bestuur overgaan tot verwijdering van de leerling. De school mag alleen verwijderen als er een andere onderwijsplek hebt geregeld. Dit kan alleen na overleg met de beleidsmedewerker van Proloog. De school houdt zorgplicht.	Directeur Beleidsmedewerker Proloog Algemeen directeur		Ouders worden gehoord voordat de verwijdering wordt uitgevoerd. Het besluit tot verwijdering wordt schriftelijk bevestigd naar de ouders.

Schema 1: Stappenplan bij onaanvaardbaar en antisociaal gedrag OBS de Twamêster en Stichting Proloog.

De ouders en de leerlingen moeten op de hoogte zijn van het bestaan van het 'Dit ging mis' formulier. Dit voorkomt dat ouders voor verrassingen komen te staan. De medewerking van de ouders bij de aanpak van grensoverschrijdend gedrag van de leerling is noodzakelijk.

Handleiding voor het gebruik van het 'Oeps' formulier.

Deze handleiding bevat informatie over het 'Oeps' formulier, het inzetten en beschrijven van het formulier en een korte toelichting op onaanvaardbaar en antisociaal gedrag.

Het doel van het 'Oeps' formulier

Het 'Oeps' formulier is een hulpmiddel voor leraren als onderdeel van het socialiseringstraject van leerlingen met grensoverschrijdend gedrag. Het formulier, ter grootte van a4 formaat, wordt aan de hand van de gemelde vragen op het formulier door de leerling ingevuld. Het formulier biedt leerlingen de gelegenheid constructief met probleemsituaties om te gaan. In veel situaties handelt de leerling uit onvermogen om een voorval, op de juiste sociale manier, op te lossen. Het doel van het formulier is het sociaal emotionele bewustwordingsproces van de leerling te bevorderen en het nieuwe vaardigheden op het terrein van sociale emotionele ontwikkeling aan te leren. Het formulier kan tevens als extra pressie- of bewijsmiddel dienen voor de leerling om zijn of haar gedrag te verbeteren. Op papier ziet het er anders uit dan wanneer er alleen over gesproken wordt. Hiervoor is het noodzakelijk dat school de ouders op de hoogte stelt van het bestaan en de inzet van het formulier door de school.

Door het 'Oeps' formulier door de ouders van de betreffende leerling te laten ondertekenen, worden ze op de hoogte gesteld van het ongewenste gedrag van hun kind. Zij kunnen, bij ernstige vergrijpen van hun kind, worden uitgenodigd voor een gesprek met de leraar, de IB-er en de directeur, al of niet in het bijzijn van de leerling.

Om welk grensoverschrijdend gedrag van leerlingen gaat het?

Het bepalen van het grensoverschrijdend gedrag van de leerling is afhankelijk van de beoordeling van de leraar, de frequentie en het soort gedrag. In het protocol 'Onaanvaardbaar en antisociaal gedrag' staan de vormen van grensoverschrijdend gedrag die de school heeft vastgelegd, beschreven.

Het gebruik

Alvorens het 'Oeps' formulier door de leerling moet worden ingevuld, is het belangrijk dat deze op de hoogte is van het doel van het formulier. Dit betekent in de praktijk dat:

- De leraar het 'Oeps' formulier aan de leerlingen uitlegt.
- De leraar, voordat de leerling het formulier in moet vullen, dit formulier, stap voor stap met de leerling doorneemt.

Het kan in het belang van het kind zijn dat het 'Oeps' formulier vertrouwelijk wordt behandeld, omdat er eventuele persoonlijke gegevens van de leerling op worden geschreven.

Het invullen

De probleemsituatie moet door de leerling worden beschreven of verteld (de leraar schrijft het voor de leerling op). Duidelijk leesbaar, omdat het in een later stadium eventueel met ouders moet worden besproken. Voor het invullen heeft de leraar de volgende keuzes:

- Het 'Oeps' formulier wordt samen door de leerling en leraar ingevuld;
- De leerling vult het formulier zelfstandig in.

Bij het invullen van het 'Oeps' formulier, beschrijft de leerling aan de hand van de vragen de probleemsituatie. De andere betrokkenen kunnen eventueel worden benoemd. De betrokkenen kunnen in een later stadium aanwezig zijn voor het oplossen van het voorval.

De vragen

- **Wanneer is het gebeurd?** Hier vult de leerling de datum en tijd in.
- **Wat is er gebeurd?** Bij deze vraag probeert de leerling zo duidelijk mogelijk de situatie te beschrijven. Een voorbeeld hiervan kan zijn: Ik heb geschopt en mijn meester uitgescholden. Tevens wordt er bij deze vraag het moment van het voorval vermeld. Bijvoorbeeld: tijdens de les of tijdens de pauze.
- **Wat heb jij allemaal gedaan en gezegd?** Het doel van deze vraag is dat de leerling probeert zoveel mogelijk zijn eigen rol bij het voorval te beschrijven. De leerling beschrijft bij deze vraag tevens wat hij of zij heeft gezegd. Omdat de leerling zijn eigen inbreng beschrijft, komt de andere partij hier niet ter sprake. Het beschrijven van het eigen aandeel dient als reflectie op het eigen aandeel van de leerling. Door op zich zelf te reflecteren kan het bewustwordingsproces van de leerling op gang worden gebracht en benoemd.
- **Wat voelde je erbij?** Het is voor de leerling belangrijk dat deze de gelegenheid krijgt zijn emoties tijdens het vergrijp te beschrijven. Dit is tevens een onderdeel van het

bewustwordingsproces van de leerling. Het geeft ruimte voor de opening tot het bespreken van de opgetreden emoties en het voorval.

- **Hoe had je het kunnen voorkomen?** De leerling probeert bij zichzelf na te gaan hoe hij of zij zich anders had kunnen opstellen om de ontstane problemen te voorkomen.
- **Heb je zelf een oplossing over hoe je dit probleem de volgende keer aanpakt?** Bij deze vraag gaat het erom dat de leerling zich gaat proberen voor te stellen welke sociale vaardigheden de leerling had kunnen inzetten, of welke handelingen doeltreffender waren geweest bij het voorval. N.B. juist door gebrek aan sociale vaardigheden kan het voor een leerling moeilijk zijn deze vraag te beantwoorden.
- **Heb je vaker dit probleem gehad? Zo ja hoe vaak?** De leerling beschrijft hier de frequentie en vergelijkbare voorvallen die door zijn of haar toedoen zijn voorgekomen.
- **De afkoelperiode**
Het kan voorkomen dat de betrokken partijen van de probleemsituatie, tijd nodig hebben om de emoties te laten bezinken en tot rust moeten komen. Wanneer dit nodig is voor een positieve oplossing van de problematiek, moeten dit door beide partijen worden gerespecteerd. Deze 'time-out' kan namelijk belangrijk zijn voor het verloop van het nagesprek. Tevens krijgen de betrokken partijen de gelegenheid na te denken over constructieve oplossingen van het voorval.
- **Het nagesprek**
Het 'Oeps' formulier moet niet op zichzelf staan. Na het uitschrijven van de situatie op het formulier en een eventuele rustperiode, waarin emoties kunnen bezinken, volgt er een nagesprek van de leerling met de leraar, of soms de directie. Juist dit nagesprek zorgt voor het inzicht van de leerling in zijn eigen handelen en het aanleren van nieuwe sociale vaardigheden. Het is belangrijk voor de leerling dat de leerkracht of de directie de emoties van de leerling erkent, zodat het nagesprek kan worden gevoerd. Tijdens dit nagesprek krijgt de leerling feedback van de leraar. Vervolgens bespreken ze samen welke nieuwe vaardigheden in het vervolg zullen worden benut door de leerling. De leerling kan tevens besluiten zijn excuus aan te bieden aan de tegenpartij. Samen met de leraar wordt afgesproken wanneer de leerling dit gaat doen en hoe de leerling dit gaat verwoorden. Wanneer de excuses niet genoeg zijn, wordt besproken wat de leerling nog meer moet doen om het probleem adequaat af te ronden. Hierbij valt te denken aan het vergoeden van eventuele schade die de leerling heeft aangericht.
- **Gesprek met de ouders**
Van het eerste formulier worden de ouders indien nodig op de hoogte gesteld. In veel gevallen is het belangrijk dat het eerste formulier wordt geschouwd als een foutje en een leerproces voor het kind. De tweede en de derde keer dat de leerling ermee in aanraking komt, worden de ouders hiervan op de hoogte gesteld en wordt het formulier door de ouders ondertekend. Vervolgens wordt het formulier door de leerling mee teruggenomen naar school, waar het wordt ingeleverd bij de betreffende leraar. Het formulier wordt opgenomen in het dossier van de leerling. Afhankelijk van het vergrijp volgt er een gesprek met de ouders.
- **Uitvoeren van een handelingsplan, werken met een contactboek, time-out, schorsing en verwijdering.** Mocht er sprake zijn van voortdurend storend, agressief, wangedrag dan wordt er volgens het stappenplan van Stichting Proloog eerst een handelingsplan

uitgevoerd, vervolgens wordt er gewerkt met een contactboek voordat er wordt overgegaan tot schorsing en verwijdering (zie stappenplan, schema 1).

Uitleg van onaanvaardbaar en antisociaal gedrag

- **Fysiek geweld**
Direct uitsluiten van deelname activiteit. Afhankelijk van de situatie 1- 5 dagen in de pauze binnen blijven. De leerling dient zijn excuses aan te bieden. Bij herhaling dient de leerling bij de leraar/ directie te komen waar een 'Dit ging mis' formulier wordt ingevuld. Bij herhaling volgt een gesprek met de ouders.
- **Brutaal gedrag**
De leerling wordt door de leraar op het gedrag aangesproken en krijgt een waarschuwing. De leerling dient zijn excuses aan te bieden. Bij herhaling dient de leerling bij de directie te komen waar een 'Dit ging mis' formulier wordt ingevuld. Bij herhaling volgt een gesprek met de ouders.
- **Niet houden aan de regels**
De leerling wordt door de leraar op het gedrag aangesproken en krijgt een waarschuwing. De leerling dient zijn excuses aan te bieden. Bij herhaling dient de leerling bij de leraar/ directie te komen waar een 'Dit ging mis' formulier wordt ingevuld. Bij herhaling volgt een gesprek met de ouders.
- **Niet luisteren naar de leraar**
De leerling wordt door de leraar op het gedrag aangesproken en krijgt een waarschuwing. De leerling dient zijn excuses aan te bieden. Bij herhaling dient de leerling bij de leraar/ directie te komen waar een 'Dit ging mis' formulier wordt ingevuld. Bij herhaling volgt een gesprek met de ouders.
- **Moedwillig vernielen of stelen van spullen**
In geval van moedwillige vernielingen of stelen van eigendommen van andere kinderen, onder schooltijd, dienen de ouders de schadevergoeding onderling te regelen. Bij moedwillige vernielingen of stelen van schoolspullen, dienen de ouders (de leerling) de onkosten te vergoeden.
- **Pesten/ uitschelden**
Zie pestprotocol, bijlage 2. Elk incident van bovengenoemd onacceptabel gedrag wordt genoteerd in DOT-COM of in het persoonlijk dossier (zie schema 1).
- **Weigeren**
Het is niet acceptabel dat een leerling weigert deel te nemen aan bepaalde lessen en/ of weigert opdrachten uit te voeren. De leerling heeft de gelegenheid te krijgen de weigering recht te zetten en zich achteraf te excuseren voor het vertoonde gedrag.
- **Wangedrag tijdens de pauzes**
Het is belangrijk dat iedere leerling op het schoolplein veilig kan spelen. Slaan, schoppen of schelden naar andere kinderen tijdens de pauze betekent dat de overtreder in het schoolgebouw blijft. Dit kan, afhankelijk van de ernst van de overtreding, gelden voor één of meerdere pauzes. Indien deze correctie niet leidt tot verbetering, zal in overleg met de ouders

naar een oplossing worden gezocht. Het gaat hierbij om situaties die niet (meer) door mediators opgelost kunnen worden.

- **Wangedrag tijdens bijvoorbeeld excursies**

De leerling wordt uiteraard ter plekke tot de orde geroepen. Als de leerling gedurende de hele excursie onacceptabel gedrag blijft vertonen, kan in overleg met de directie en/of ouders worden besloten de leerling de volgende keer op school te laten. De leerling wordt uitgesloten van één of meerdere uitjes.

- **Het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein onder schooltijd**

Dit kan gevaarlijke situaties opleveren. Het is mogelijk dat een leerling ongerust is over de thuissituatie maar het komt ook voor dat een leerling na een conflict besluit naar huis te gaan. Indien zoiets gebeurt wordt meteen telefonisch contact opgenomen met de ouders. We verwachten de leerling direct weer terug op school. Er wordt zo spoedig mogelijk een afspraak gemaakt met de ouders over de ontstane situatie.

- **Nablijven/ huiswerk**

Als een leerling vanwege zijn/har gedrag het opgedragen werk niet heeft kunnen maken, dan wordt de leerling gevraagd dit tijdens de pauze of na schooltijd te maken. Hiervoor staat maximaal 15 minuten. Soms kan dit werk, in overleg met de ouders, thuis worden gedaan.

- **Incidenten buiten schooltijd**

Hoewel de school geen verantwoordelijkheid draagt voor wangedrag/ incidenten van leerlingen buiten de schooluren, kan het belangrijk zijn hier de school van op de hoogte te stellen.

Oeps dat ging mis!

Datum:
Groep:
Naam:

Wat is er gebeurd?	
Waar is het gebeurd?	Wie waren erbij?
Wat heb je gedaan/gezegd?	
Hoe had je het kunnen voorkomen?	
Hoe los je dit probleem op?	
Wat heb je er van geleerd?	
Opmerkingen leerkracht:	

Handtekening:

Handtekening

Formulier Incidentenregistratie (intern gebruik)

→ Binnen 1 week na het incident invullen!

<u>Naam getroffene:</u>	<u>Naam medebetrokkene(n)</u>
<u>Adres:</u>	<u>Adres:</u>

Getroffene is: Werknemer / stagiair / leerling / ouder / anders namelijk

Plaats van het incident:

Datum en tijdstip incident:

**Vorm van agressie/
geweld:**

Fysiek	Namelijk:
☐ Verbaal	Namelijk:
Dreigen	Namelijk:
☐ Vernielzucht	Namelijk:
☐ Diefstal	Namelijk:
☐ Seksuele intimidatie	

Anders:

Behandeling:

Geen

☐ EHBO / behandeling in ziekenhuis

☐ Opname in ziekenhuis

☐ Anders, namelijk: gesprek met leerlingen en met ouders van beide partijen.

Vervolg:

<u>Schade:</u>		<u>Kosten:</u>
☐ Materieel	Namelijk:	€.....
☐ Fysiek letsel	Namelijk:	€.....
☐ Psychisch letsel	Namelijk:	€.....
☐ Anders	Namelijk: Door overspannenheid naar huis	€.....

Korte beschrijving van het incident:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Afhandeling:

☐ Politie ingeschakeld	Aangifte gedaan:	nee
Contact opgenomen met ouders		nee
Gesprek met getroffene		nee
Gesprek met betrokkene(n)		nee
☐ Psychische opvang	Nazorg:	Ja / nee
☐ Anders, namelijk:		

Specifieke beschrijving van de afhandeling (o.a. inhoud gesprek ouders en betrokkenen):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Suggesties voor preventie in de toekomst:

Herhalen afspraken : geen mobiele telefoons mee naar school. Veiligheidsbeleidsplan opstellen.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Plaats:

Wergea

Naam:

.....

Datum:

Handtekening:

.....

Pestprotocol van De Twamêster

Alle kinderen van de Twamêster moeten zich veilig kunnen voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Helaas komt op elke school pesten voor. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en serieus maar vooral preventief willen aanpakken.

Hier zijn een aantal voorwaarden aan verbonden:

- Pesten moet als onwenselijk worden gezien door alle betrokkenen: leerlingen, gepeste leerlingen, pesters, zwijgende groep, leerkrachten en ouders.
- Het team moet proberen pestproblemen te voorkomen door het programma van de Vreedzame School effectief in te zetten.

Leerkrachten en ouders moeten pesten kunnen signaleren en hierin duidelijk stelling nemen. Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- Een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- Herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/ agressie van één of meer leerlingen;
- Verschil in macht tussen pester en gepeste.

Signalen van pesten kunnen zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit de eigen naam noemen;
- Zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot;
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven;
- Briefjes doorgeven;
- Opmerkingen maken over kleding, over uiterlijk (dik zijn);
- Isoleren en negeren;
- Buiten school opwachten;
- Slaan en schoppen;
- Op weg naar huis achterna rijden;
- Bezittingen van anderen afpakken, stukmaken, natmaken enz.;
- Schelden of schreeuwen;
- Pesten via social media.

Hoe gaan wij op de Twamêster om met pesten?

Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op plaagsituaties in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan gemakkelijk overgaan in ruzie of zelfs pesten.

1. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan.
2. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag.
3. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken.
4. Ook kunnen we de mediators vragen om te helpen.

Ingrijpen bij pesten: de Oplossingsgerichte pestaanpak

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen.

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt daarvan zijn kinderen zich, zeker op een basisschool, nog lang niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen te leren omgaan met sociale media en kinderen op te voeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren.

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep, gaat de groepsleerkracht met de leerlingen in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met social media'. Dit is beschreven in het reglement internet en sociale media op de Twamêster (zie bijlage 1). Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments'- als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van social media, bijvoorbeeld de groepsapp. Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten. Afhankelijk van wat de betrokken leerling aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Maar dus alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

1. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of er aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in het voorgaande beschreven, en of De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd. Maar soms is er meer nodig.

We maken onderscheid tussen pesten en plagen. Bij plagen is het negatieve gedrag structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontstaat een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van fysiek of psychisch geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking. Pesten behoort tot een repertoire van kinderen en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op de Twamêster een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we ook hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een inclusief groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Soms is er meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. In de navolgende paragrafen worden de onderscheiden stappen toegelicht.

We gaan structureel na of de doelen van De Vreedzame School wel gehaald worden, met behulp van de **Vragenlijst Groepsklimaat** die we jaarlijks afnemen. Daarnaast nemen we ook **jaarlijks de Veiligheidsthermometer af; een instrument dat inzicht geeft in de beleving van de sociale veiligheid van de leerlingen**, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van de leerlingen. Het bestaat uit twee versies: een voor de leerlingen van de groepen 2,3 en 4, en een voor de leerlingen van de groepen 5,6,7 en 8.

De Veiligheidsthermometer

Analyse van de resultaten vindt plaats op drie niveaus:

Op individueel niveau zal de groepsleerkracht de resultaten van zijn of haar leerlingen bekijken (de individueel ingevulde vragenlijst) en nagaan of er op individueel niveau direct actie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met de leerlingen die het betreft. Met name de leerlingen bij bepaalde vragen 'altijd' of 'onveilig' hebben gekozen (de meest negatieve score), is er reden tot zorg en nader onderzoek. Soms worden de antwoorden van leerlingen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen en moet er niet zo zwaar getild worden aan de uitslag. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek, en is er een aanpak nodig.

Ook op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de groepsleerkracht de score? Komt de score overeen met de eigen indruk? Welke leerlingen zijn opvallend? Bij het gedachtegoed van de Vreedzame School past een bespreking met de groep zelf; de groepsleerkracht vat de resultaten samen en bespreekt deze met de groep.

Op schoolniveau (in **de stuurgroep Vreedzaam**, waarin ook de directie zitting heeft) worden de resultaten van alle groepen besproken. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande afnames. Is er sprake van een negatieve of positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die vorig jaar zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten.

Hoe voorkomen van pesten en sociale onveiligheid

Zoals we hiervoor al aangaven, leggen we met de Vreedzame School het fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele steun

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'Wat wordt er van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren, willen we expliciet een positieve sociale en morele steun uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- De omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School zichtbaar in de school;
- Directe correctie van gedrag van leerlingen dat haaks staat op de norm;

- Aanwezigheid van de directeur (of vervanger) bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren enzovoort.

De klas en school een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid verschil maakt en dat de klas en de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar te verdelen, of als klas presentaties voor andere klassen te verzorgen. In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen (met de lessen van blok 1 van de Vreedzame School). Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als het goed is – uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten, het ondersteunend personeel en alle ouders.

Investeren in de relatie met leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van de leerkrachten dat zij investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het ertoe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar en regelmatig door het schooljaar heen met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk of spannend vinden, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd.

Leerlingen worden medeverantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op de Twamêster krijgen de leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. Daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen. Zo werken we met leerlingenmediatoren, met commissies in de klas, met schoolcommissies rond klas overstijgende zaken en met groepsvergaderingen waarin leerlingen mee mogen beslissen over zaken die hun aangaan. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medeleerlingen, dat ze 'verdedigers' kunnen zijn.

Opstekers

We streven dus naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen gemakkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hiertoe te komen is het geven van 'opstekers', of complimenten. Kinderen (niet alleen kinderen; dit geldt helaas ook voor volwassenen) hebben de neiging om negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een 'opsteker'. Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat er goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het ertoe doet dat ze er zijn.

Een grondwet: basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat die sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een grondwet: een set basisregels die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van gedrag.

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame school biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met De Vreedzame School dat leerlingen:

- Op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- Conflicten constructief kunnen oplossen;
- Zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- Openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

- *We horen bij elkaar*
- *We lossen conflicten zelf op*
- *We hebben oor voor elkaar*
- *We hebben hart voor elkaar*
- *We dragen allemaal een steentje bij*
- *We zijn allemaal anders*

De Twamêsterwet (grondwet) luidt:

- Wij zorgen dat iedereen erbij hoort
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn
- Wij lossen conflicten samen op
- Wij helpen elkaar
- Wij dragen allemaal een steentje bij

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

We introduceren in de eerste week van het nieuwe schooljaar de Twamêsterwet op een gezamenlijke bijeenkomst met ouders (combinatie ouderavond/ groepsavond). Zo wordt meteen aan het begin van het schooljaar de trend gezet: 'Zo willen we het hier op school'.

Om de leerlingen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat bij de regels, demonstreren leerkrachten en leerlingen in die bijeenkomst gedrag dat wel en niet bij de regels hoort. Zo worden de omgangsregels met elkaar gevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld. De introductie tijdens een bijeenkomst met de hele school versterkt het besef dat deze regels van ons allemaal zijn. De regels vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag: **'Zo willen we het hier op school'**. Deze regels zijn zichtbaar in de algemene ruimte en in iedere groep. Ze staan ook op onze website en in de schoolgids.

Deze **basisregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van de Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de Twamêsterwet, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgangs) afspraken. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke groepsregels er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de **groepsregels** afgeleid zijn van de Twamêsterwet. 'De Twamêsterwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep'. Om die reden zijn de Twamêsterwetregels in iedere groep aanwezig. Vervolgens wordt in elke groep samen met de leerlingen **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd. 'Zo willen we het in onze groep'.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas. Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag, is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets van **gedrag van de leerkracht en andere volwassenen in de school**):

- Modelgedrag vertonen (uitvoeren van de afgesproken regels);
- Leerlingen herinneren aan de regel;
- Leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen.

Op het naleveren van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- Alle leerkrachten in de klassen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie te herhalen;
- Alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Bij overtreden van de regels; zinvol straffen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan de afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen af straffen nodig. Uiteraard straffen we bij ons op school af en toe leerlingen. We zijn ons er echter ook van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een 'zinvolle' straf, een straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, competentie en autonomie:

- **Relatie.** We spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. (....., ik vind je een leuke jongen, maar wat je nu gedaan hebt kan echt niet).
- **Autonomie.** We zorgen ervoor dat de leerlinge mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van een plan (Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?).
- **Competentie.** We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als het lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je! Fijn dat je dat zo gedaan hebt').

Een andere belangrijk aspect van een 'zinvolle straf' is **eigenaarschap**. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewustmaken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen terugwinnen, enzovoort.

Waarom geven we welke straf? Met welk doel?

- Ongewenst gedrag te stoppen (er moet nu echt een einde aan komen);
- De rust of de veiligheid te herstellen (in de groep of op het plein);
- Gedrag te veranderen (herhaling voorkomen; de leerling leert ervan).

De eerste twee doelen worden vaak bereikt met straffen als:

1. de leerling uit de betreffende ruimte sturen (afkoelen);
2. De leerling naar binnen sturen, leerling blijft een periode binnen;
3. hem of haar strafwerk geven;
4. de leerling na laten nablijven;
5. de mobiele telefoon in beslag nemen.

Deze straffen zullen indien nodig worden toegepast op de Twamêster.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom toezicht op verschillende plekken.

Gebeurtenissen:

- Schoolplein (bij in- en uitgaan van de school)
- Schoolplein (pauzes)
- De trappen in de school bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- Naar het gymlokaal lopen en terug
- Bij feesten en voorstellingen in het speellokaal en in de Bidler
- De toiletten
- De fietsenstalling
- De gangen bij het in- en uitgaan

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht.

Schoolplein en het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind ertoe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannende manier contact te maken met kinderen en ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er zijn afspraken over de tijden waarop de bel gaat, en het tijdstip dat de kinderen binnen moeten zijn en de lessen beginnen.

- Tien minuten voor de schooldeur opengaat, gaan alle leerkrachten naar het schoolplein en maken actief contact met de leerlingen en ouders. Vervolgens lopen ze samen met hun kinderen (in de rij) naar binnen.
- De directeur of vervanger staat bij de deur als deze opengaat en verwelkomt elk kind persoonlijk door hem of haar goedemorgen te wensen.
- De ouders worden aangekeken en vriendelijk gedag gezegd.
- Ook de leerkrachten verwelkomen de kinderen. *De leerkrachten maken de keuze: ze geven de leerlingen een hand en/of worden aangekeken en gedag gezegd.*
- Alle professionals hebben een vaste plek bij het in- en uitgaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de trappen en de gangen.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt vriendelijk doch op een duidelijke manier omgegaan met telaatkomers. Hier zijn afspraken over gemaakt.
- Na 14.15 uur lopen elke dag leerkrachten of andere professionals mee naar buiten en gebruiken deze gelegenheid om contact te maken met ouders.

Bij gymnastiek

- We lopen op een afgesproken manier (in tweetallen in de rij, onder begeleiding) naar de gymzaal en terug naar school.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijke afgesproken regels. We komen niet aan andermans spullen.
- We helpen bij het klaarmaken en opruimen van de materialen.
- We geven bij binnenkomst de gymleraren (bij extern) een hand.
- Conflicten lossen we met elkaar op.

Op de gang en trap

- We hebben duidelijke regels over het gedrag en de orde en netheid in de gangen. Over het uitdoen van de schoenen en het op- en afgaan van de trappen.

Voorstellingen

- We hebben duidelijke regels voor ons gedrag bij een voorstelling en leven die na.

Commissies van leerlingen

Wij kiezen er als school voor om bij het bevorderen van de sociale veiligheid binnen de school zoveel mogelijk de leerlingen in te schakelen. Zodra er een gevoel van onveiligheid wordt gesignaleerd, bespreken we dat in het team én we betrekken de leerlingen erbij om na te denken wat er nodig is om een als onveilig ervaren situatie of locatie weer veilig te maken. Dat doen we onder andere met behulp van commissies. Wanneer het gaat om een situatie waarbij de hele school betrokken is, vragen we uit alle groepen een leerling te laten deelnemen aan het overleg binnen de commissie, eventueel door de groep op democratische wijze gekozen. Soms gaat het alleen een deel van de leerlingen aan of slechts één groep: dan zijn alleen de leerlingen uit die groep betrokken bij de commissie.

